

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 194/2017-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. marca 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpenej advokátkou JUDr. Vierou Strakovou, Námestie legionárov 5, Prešov, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21 Co 228/2015 z 26. júla 2016, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. novembra 2016 doručená sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. Vierou Strakovou, Námestie legionárov 5,

Prešov, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 21 Co 228/2015 z 26. júla 2016 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľka sa ako žalobkyňa v konaní vedenom Okresným súdom Prešov (ďalej aj „okresný súd“) pod sp. zn. 8 C 178/2009 domáhala ako vlastníčka zapísaná v katastri nehnuteľností záznamom na základe notárskeho osvedčenia o vydržaní proti žalovanej vypratania nehnuteľnosti, ktorú žalovaná užíva.

Okresný súd Prešov rozsudkom sp. zn. 8 C 178/2009 zo 6. februára 2015 žalobu sťažovateľky zamietol s odôvodnením, že *„Žalobkyňa v konaní nepreukázala, že ona, ani jej právni predchodcovia pozemok, na ktorom sa nachádza oplotenie užívala ako vlastný, nepreukázala vstup do držby, právny dôvod tohto vstupu a ani jeho dobromyseľnosť. Ako to vyplynulo z dokazovania, už v čase THM mapovania v roku 1974 na hranici pozemkov stálo oceľové oplotenie pletivového charakteru, navyše sa jednalo o nesporný priebeh hranice. Svedecké výpovede existenciu tohto oplotenia potvrdili v čase výstavby rodinného domu žalovaných, ktorá bola zahájená v roku 1988. Z uvedených dôvodov súd dospel k záveru, že žalobkyňa nesplnila predpoklady nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním, nie je vlastníčkou pozemku, ktorý sa nachádza v zmysle situačného náčrtu na č. l. 201 spisu v mieste, kde sa nachádzajú stavby vo vlastníctve žalovaných a vypratania ktorého sa v tomto konaní domáha.“*

Proti označenému rozsudku súdu prvého stupňa podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd tak, že napadnutým rozsudkom potvrdil odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa.

Sťažovateľka namieta vo vzťahu k napadnutému rozsudku odvolacieho súdu nesprávne právne posúdenie vydržania nehnuteľnosti v prospech žalobkyne a v tejto súvislosti argumentuje takto:

„Krajský súd v Prešove sa stotožnil s právnym názorom Okresného súdu v Prešove. V svojom odôvodnení nesprávne hodnotí osvedčenie o vydržaní vlastníckeho práva § 56 Notárskeho poriadku. Toto osvedčenie má povahu právnej listiny, ktorá sa zapisuje do katastra nehnuteľnosti a je taká istá ako listina, ktorá má povahu právneho úkonu. Listiny ktoré majú povahu právneho úkonu sa zapisujú vkladom a listiny iné sa zapisujú záznamom, ale pri oboch nastáva zmena vlastníckeho práva. Žalobkyňa existenciu zákonom stanovených podmienok na vydržanie vlastníckeho práva preukázala už u notára a nie je pravda, že žalobkyňa nepreukázala existenciu zákonom stanovených podmienok. Žalobkyňa, keby nebola preukázala existenciu zákonom stanovených podmienok notár v zmysle notárskeho poriadku podľa § 63 by nemohol vydať osvedčenie o vydržaní. V týchto nesprávnych hodnoteniach došlo k tomu, že súdy si pri hodnotení dôkazov pochybili.

Krajský súd pripustil, že ide o nesprávne skutkové zistenia, ktoré súd prvého stupňa založil na chybnom hodnotení dôkazov a nakoniec v odôvodnení dospel k záveru, že tento odvolací dôvod nie je naplnený s čím nemôžeme súhlasiť. Dôkazy musia byť jasne a presne hodnotiť stav prejednávanej veci.

Postupom krajského súdu došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces, teda k porušeniu ústavno-procesných princípov uvedených v čl. 46 a čl. 48 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Žalobkyňa predmetnú parcelu [REDAKOVANÉ] vydržala a to kvalifikovaným uplynutím času. Táto právna skutočnosť bola potvrdená aj notárskym osvedčením, kde následne zápis vlastníctva mal len deklaratórny účinok, nakoľko žalobkyňa sa stala vlastníčkou predmetnej nehnuteľnosti ex lege uplynutím vydržacej doby.“

Na základe tejto argumentácie sťažovateľka navrhuje ústavnému súdu, aby po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil porušenie jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu, napadnutý rozsudok zrušil, vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal jej úhradu trov konania v sume 296,44 €.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky sústredil na posúdenie, či ju nemožno považovať za zjavne neopodstatnenú. Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde totiž okrem iného vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto

možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Zároveň ústavný súd považuje ešte pred posúdením opodstatnenosti sťažnosti za žiaduce poukázať na skutočnosť, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). Z ústavného postavenia ústavného súdu (čl. 124 ústavy) vyplýva, že jeho prvoradou úlohou je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („iura novit curia“). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (m. m. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06).

Sťažovateľka namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu. Sťažnostná argumentácia sa sústreďuje na nesprávne právne posúdenie naplnenia podmienok vydržania, nesprávne vyhodnotenie vykonaného dokazovania a nesprávne vyhodnotenie zaťaženia strán sporu dôkazným bremenom, ktoré malo ťažiť podľa názoru sťažovateľky žalovaných,

z čoho usudzuje, že došlo k porušeniu zásady kontradiktórnosti konania, zásady rovnosti strán v konaní a práva na spravodlivý proces ako taký. Zároveň tým malo dôjsť aj k nepripustnému zásahu do jej vlastníckeho práva garantovaného čl. 20 ods. 1 ústavy, resp. práva na majetok garantovaného čl. 1 dodatkového protokolu. Ústavný súd poznamenáva, že sťažnostná argumentácia sťažovateľky v podstatnom zodpovedá obsahu jej odvolacích námietok, t. j. námietok uplatnených v odvolaní proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 8 C 178/2009 zo 6. februára 2015.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na relevantnú časť napadnutého rozsudku, v ktorej krajský súd predovšetkým uvádza:

„Žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala ochrany vlastníckeho práva podľa § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Súd správne riešil ako predbežnú otázku vlastníckeho práva k pozemku, z ktorého chce odstrániť oplotenie a stavbu žalobkyňa a správne sa vyrovnal v dôvodoch rozhodnutia so závermi znaleckého posudku a dôkazmi, ktoré vykonal vo vzťahu k zisťovaniu jej vlastníckeho práva. Odvolací súd sa stotožňuje so závermi súdu, že žalovaní nezasahujú do jej vlastníckeho práva vychádzajúc zo znaleckého posudku znalca [REDAKOVANÉ], ktorý zistil, že parcela [REDAKOVANÉ] bola vytvorená z parcely [REDAKOVANÉ] a bola súčasťou pôvodnej pozemnoknižnej parcely [REDAKOVANÉ] zapísanej v PK vložke [REDAKOVANÉ] a že sporný pozemok nebol právnym predchodcom žalobkyne pridelený Výmerom o vlastníctve pôdy [REDAKOVANÉ], ako aj zo skutočnosti, že pri spracovaní zjednodušeného registra pôvodného stavu ZRPS zhotoviteľ porušil platné štandardy pri zápise vlastníckeho práva vo vzťahu k parcele [REDAKOVANÉ] a záver preukazujúci nesporný priebeh hranice najmenej od roku 1974.

Odvolateľka má za to, že súd nemohol v rámci skúmania predbežnej otázky - vlastníctva sporného pozemku dospieť k záveru, že Osvedčenie o vydržaní, ktoré je titulom pre nadobudnutia jej vlastníckeho práva je neplatné. V súvislosti s touto námietkou je potrebné uviesť, že žalobkyňa tvrdila, že nadobudla vlastnícke právo k spornému pozemku vydržaním, bolo teda jej povinnosťou toto svoje tvrdenie preukázať, teda preukázať existenciu zákonom stanovených podmienok pre vydržanie vlastníckeho práva, t. j. oprávnenú (dobromyseľnú) držbu, trvajúcu po stanovenú dobu, a spôsobilý predmet vydržania. Ak preukazovala nadobúdaci titul predložením notárskej zápisnice o osvedčení

vyhlásenia o vydržaní, osvedčovala táto listina iba pravdivosť toho, že ju spísal notár a že žalobkyňa urobila pred notárom vyhlásenie. Neosvedčovala však existenciu podmienok vydržania, najmä podmienku oprávnenej držby (len vyhlásenie o týchto podmienkach). Dôkazné bremeno ohľadne preukázania pravdivosti obsahu uvedenej listiny zostalo na žalobkyni, ktorá z nej vyvodzovala pre seba priaznivé právne dôsledky. Žalovaní popierali nadobudnutie vlastníctva vydržaním, v podstate tvrdili neexistenciu podmienok vydržania u žalobkyne.

Samotné osvedčenie o vydržaní je jednou z činností notára, ide o osvedčenie právne významnej skutočnosti... v danom prípade vydržanie vlastníckeho práva. Predmetná notárska zápisnica, ktorá je verejnou listinou, potvrdzuje pravdivosť osvedčenia vlastníckeho práva a to až dovedy, kým nie je preukázaný opak. Takéto osvedčenie vydané notárom v prípade, že obsahuje všetky náležitosti uvedené v § 63 Notárskeho poriadku, má povahu verejnej listiny (nie povahu právneho úkonu) so všetkými z toho vyplývajúcimi právnymi dôsledkami... Nedôvodné je tak tvrdenie odvolateľky, že súd sa zaoberal platnosťou osvedčenia o vydržaní. Súd prijal záver, že žalobkyňa nepreukázala existenciu zákonom stanovených podmienok pre vydržanie vlastníckeho práva a že bol preukázaný opak tvrdení uvedených v notárskej zápisnici, ktorá je verejnou listinou.“

Z citovaného vyplýva, že kľúčovým dôvodom pre zamietnutie žaloby (ako aj jej odvolania) sťažovateľky bola skutočnosť, že neunesla dôkazné bremeno potom, čo znaleckým dokazovaním (zahŕňajúcim identifikáciu parciel a geodetické zameranie) bola preukázaná nesprávnosť zápisu jej vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností. Uvedený postup vo veci konajúcich všeobecných súdov plne zodpovedá ustálenej súdnej praxi týkajúcej sa zásad dokazovania vrátane presunu dôkazného bremena medzi stranami sporu. Napriek tomu, že predmetom konania nebolo určenie, či tu právo je, alebo nie je, bolo nevyhnutné vyriešiť túto prejudiciálnu otázku, pretože úspech v konaní o vypratanie nehnuteľnosti je úplne nespochybniteľne viazaný na existenciu vlastníckeho práva žalobcu k predmetnej nehnuteľnosti.

Pokiaľ sťažovateľka poukazuje na charakter verejnoprávnej listiny – osvedčenia o vydržaní nehnuteľnosti, je vhodné pripomenúť, že všeobecné súdy správne vyhodnotili,

že prezumpcia správnosti a hodnovernosti tam zapísaných údajov bola vyvrátená znaleckým posudkom, ktorý síce nie je nadobúdacím titulom (ako správne sťažovateľka uvádza), ale je dôkazom spôsobilým právne relevantným spôsobom spochybnit' správnosť údajov uvedených v osvedčení o vydržaní, ktoré bolo zaznamenané v katastri nehnuteľností. Ústavný súd sa s týmto záverom všeobecných súdov stotožňuje. Na základe týchto okolností nemožno považovať napadnutý rozsudok krajského súdu za arbitrárny alebo zjavne neodôvodnený. Naopak, právne závery krajského súdu ústavný súd považuje z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné, a preto nemá dôvod do napadnutého rozsudku zasahovať.

Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. V ustálenej rozhodovacej činnosti ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) sa opakovane uvádza, že právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania. Podľa svojej judikatúry považuje ústavný súd za arbitrárne, a teda protiústavné len tie rozhodnutia všeobecných súdov, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (m. m. IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd sa z obsahu napadnutého rozsudku presvedčil, že krajský súd sa námietkami sťažovateľky zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľka v tomto konaní dostala odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína svoju stabilizovanú judikatúru, v zmysle ktorej všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05).

Vzhľadom na to, že ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by signalizovali porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na vyjadrenie sa k vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemožno uvažovať ani o porušení základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy či práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Ani medzi namietaným porušením práva sťažovateľky na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru a napadnutým rozsudkom ústavný súd nezistil žiadnu relevantnú právnu súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, mohol ústavný súd vysloviť porušenie namietaného práva, o to viac, že sťažovateľka túto časť svojej sťažnosti požadovaným spôsobom neodôvodnila.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími v nej obsiahnutými návrhmi.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2017